

Diakonát žien a princíp rovnosti

Women's diaconate and the principle of equality

JURAJ JURICA

Katolícka univerzita v Ružomberku
Teologická fakulta
Katedra praktickej teológie

MARTIN VERNARSKÝ

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Fakulta verejnej správy
Katedra verejnoprávných disciplín

Abstract

The article is motivated by an interdisciplinary view of a selected current topic in theological discourse. The goals are achieved by using a tool that, as an original product of legal science and practice, serves as a methodological instrument for investigating the object of research. In addition to the main focus on finding answers about the diaconate of women, the applicability of the equality test as a research tool on the ground plan of a scientific field, for which it was not originally intended, also becomes a secondary subject of verification.

Keywords: Equality, Woman, Diaconate, Non-discrimination test, Justice, Canon law

Úvod

Cirkev a štát neexistujú ako izolované a od seba dokonale oddelené ostrovy. Napriek celkom odlišnému pôvodu a rozdielnym základom ich jestvovania nemožno poprieť, že Cirkev putujúca sa prejavuje aj v reáliách pozemskej spoločnosti a vyvíja aktivity majúce prospešný celospoločenský dosah. Spoločnosť v rôznych podobách jej organizácie je zas spôsobilá vplývať na viaceré stránky postavenia Cirkvi a jej činnosti. Preto nie je úplne bez významu hľadať styčné body oboch uvedených entít a zaoberať sa nimi. Dotyk sa môže okrem iného prejavovať vo sfére vedeckého výskumu pri interdisciplinárnych úvahách o spoločných, ale aj rozdielnych znakoch metodologickej stránky teológie na jednej strane a spoločenských vied na strane druhej.

Spoluautori pôsobia vo sfére právnych vied. Ich odborné zázemie je autentickým prejavom historického obsahu akademického titulu „*iuris utriusque doctor*“, ktorý v sebe pôvodne spájal právo kanonické a svetské a len dejinné vlnobitia tieto dva veľké právne systémy od seba oddelili. Dnes sa obaja autori pokúšajú skúmať prepojenie dvoch právnych svetov kedysi tvoriacich integrálny celok. Na to využívajú základňu poskytovanú teologickou vedou, ktorá im svojím vieroučným vybavením slúži ako fundament s potenciálom poskytnúť priestor hľadania odpovedí na otázky vzájomného vplyvu Cirkvi a spoločnosti. Autori neopomínajú zjavné a výrazné odlišnosti dvoch právnych systémov – kánonického práva a sekulárneho práva. Oba systémy čerpajú z rozdielného zdroja inšpirácie, predsa im však jednu spoločnú vlastnosť nemožno uprieť. Je ňou orientácia na človeka, na jeho správanie Navyše, pre sekulárne právo v modernom demokratickom a právnom štáte je typickým znakom právneho poriadku úsilie o rešpekt a účinnú ochranu ľudskej dôstojnosti, z ktorej pramenia všetky základné ľudské práva a slobody uznané verejnou mocou. Rovnako náuka Cirkvi zdôrazňuje nevyhnutnosť úcty k ľudskej dôstojnosti, čo musí zákonite reflektovať aj jej právny systém. Sekulárne právo a kánonické právo preto, napriek podstatným odlišnostiam, vykazujú v niektorých podstatných znakoch identitu, ktorá odôvodňuje skúmanie, či sú vybrané metodologické postupy pri výklade a uplatňovaní noriem jedného právneho systému použiteľné v druhom z nich.

Príspevok vo vedeckom časopise má svoj limitovaný rozsah. Autori si ako parciálnu otázku zvolili problematiku rovnosti ako všeobecného a nadčasového právneho princípu, ktorý svoj význam nestráca ani napriek rozmanitosti vplyvov historických udalostí na podobu spoločnosti regulovanej právom a na postavenie Cirkvi v nej. Princíp rovnosti v podobe analytického nástroja bude slúžiť ako základ pre skúmanie aktuálnej otázky ženského diakonátu, ktorý má vlastné historické reálie, ale svojou pozoruhodnosťou priťahuje záujem aj v 20. a 21. storočí. Je teda možné uvažovať o diakonáte žien aj optikou rovnosti? Dokáže uplatňovanie

tohto právneho princípu obohatiť teologické poznanie o prístupe žien k diakonskému sväteniu? Právna úprava prístupu k sväteniam je *prima facie* realizačným nástrojom teologického učenia a teologických záverov. Vstup pápeža Benedikta XVI. do Kódexu kánonického práva prostredníctvom *Motu proprio Omnium in mentem* v roku 2009 však ukazuje, že aj zmena právnej úpravy, hoci vykonaná najvyšším veľkňazom, je spôsobilá podnietiť teologické úvahy o otázke, ktorá sa javila ako definitívne a navždy vyriešená.¹ Novelizácia týchto noriem IV. knihy CIC podnietila tieto úvahy s novou dynamikou.² Vzťah teológie a práva teda nie je jednosmerný. Obe náuky sa dokážu vzájomne ovplyvňovať. Samotná téma ženského diakonátu je tak dôkazom funkčného vzťahu praktickej stránky teológie a práva, a tým aj opodstatnenosti skúmania tejto otázky na úrovni akademickej. Cieľom autorov nie je poskytnúť definitívne odpovede, ale skôr ponúknuť jeden zo spôsobov uvažovania o analyzovanej téme, a tak teologický diskurz o nej obohatiť.

1. Rovnosť a jej testovanie

Rovnosť, ako už bolo naznačené, predstavuje všeobecný právny princíp, pričom jeho univerzalita ho predurčuje stať sa základom aj pre úvahy o tom, čo je a čo nie je spravodlivé. Pritom spravodlivosťou myslíme nielen jej chápanie v rýdzo právnych reáliách, ale vnímame ju ako súčasť sociálneho života a ako základ pre kontinuálne vyhodnocovanie, či je niečo správne alebo nie. Podstatnou časťou spravodlivostných predstáv, názorov a hodnotení je, kto by mal byť s kým v ktorých právach rovný alebo nerovný³. Práve popísaný koridor dostáva rovnosť do polohy použiteľného nástroja skúmania javov a kategórií ďalších vedných disciplín, teda aj teológie. Napokon aj žalm hovorí, že spravodlivosť a právo sú základom Pánovho trónu (porov. Ž 97,2). Imanentnou súčasťou oboch kategórií charakterizujúcich vlastnosť Božieho majestátu musí byť aj rovnosť, teda rovnaké posúdenie rovnakých situácií a vyhodnotenie odlišných javov a okolností so zodpovedajúcimi rozdielmi. Rovnosť je narušená, ak sa s určitou skupinou osôb zaobchádza odlišne ako s inou skupinou, hoci medzi oboma skupinami niet rozdielov takej povahy a významu, že odlišné zaobchádzanie možno ospravedlniť⁴. Chápanie rovnosti človeku prináša istotu, schopnosť spoľahnúť sa nielen na

¹ https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/apost_letters/documents/hf_ben-xvi_apl_20091026_codex-iuris-canonici.html

² Kán. 1008 CIC – *Sviatosťou posvätného stavu sú z Božieho ustanovenia niektorí spomedzi veriacich nezamazateľným znakom, ktorým sú označení, ustanovení za posvätných služobníkov, ktorí sú vysvätení a určení, aby primerane svojmu stupňu slúžili Božiemu ľudu s novou a zvláštnou hodnotou* a Kán. 1009 §3 CIC – *Tí, ktorí sú ustanovení v stupni episkopátu alebo presbyterátu, prijímajú poslanie a poverenie konať v osobe Krista Hlavy; diakoni však dostávajú schopnosť slúžiť Božiemu ľudu diakoniou liturgie, slova a lásky.*

³ Eduard BÁRÁNY, „Rovnoprávnosť“, in (Ne)rovnosť a rovnoprávnosť, zborník z medzinárodnej konferencie konanej v dňoch 13. – 15. októbra 2005 v Tatranskej Štrbe, ed. Daniela Lengyelová, Bratislava: Ústav štátu a práva SAV a Slovak Academic Press, 2005, s. 17

⁴ Stefan HUSTER, *Rechte und Ziele.: Zur Dogmatik des allgemeinen Gleichheitssatzes.* (Schriften zum Öffentlichen Recht – Band 642), Berlin: Duncker & Humblot, 1993, s. 61.

Božiu spravodlivosť, ale hlavne na Božiu lásku, pretože „Boh nenadŕža nikomu, ale v každom národe mu je milý ten, kto sa ho bojí a koná spravodlivo“ (Sk 10,34-35).

Rovnosť tvorí bytostnú súčasť prirodzeno-právneho myslenia. Z koncepcie „*ius naturale*“ nachádzajúcej svoj odraz v Justiniárovej kodifikácii vyplýva aj princíp rovnosti všetkých ľudí, ktorí sú synmi jedného Otca („*quod ad ius naturale attinet omnes aequales sunt*“; „*Pokiaľ ide o prirodzené právo, všetci sú si rovní*“; D. L, 17, 32). Historicky prechádza až do polohy požiadavky na rovnosť ako prostriedok účinnej bariéry nedovolennej diskriminácie spočívajúcej v odlišnom zaobchádzaní na základe kritérií, ktoré sú zakázané.

Pohľady na obsahovú stránku rovnosti a na spôsoby jej praktického uplatňovania sa v priebehu ostatných storočí celkom prirodzene menili. Rozsah predkladaného príspevku nedovoľuje zaoberať sa jednotlivými etapami historického vývoja, a to ani vo veľmi stručnej podobe. Autori sa nesústredia na samotný princíp rovnosti, ale na jeho uplatnenie pri úvahách o ženskom diakonáte, reflektujúc zákaz nedovolennej diskriminácie⁵, v období po druhej svetovej vojne. V uvedenej etape je chápanie rovnosti významne ovplyvnené konceptom ľudských práv ako práv obrannej povahy, ktoré chránia jednotlivca ako adresáta mocenského pôsobenia voči verejnej moci samotnej. V európskom právnom myslení sa postupne vyvinul test nediskriminácie⁶, ktorý si v metodologickej postupnosti kladie nasledovné otázky:

- (1) došlo k vyčleneniu porovnateľného jednotlivca alebo skupiny hlavne vo väzbe alebo v spojitosti s výkonom jeho subjektívnych práv?
- (2) došlo k tomuto vyčleneniu na základe zakázaného kritéria alebo podobného neospravedlniteľného dôvodu?
- (3) je vyčlenenie na príťaž jednotlivcovi alebo skupine?
- (4) možno vyčlenenie ospravedlniť so zreteľom na jeho dôvod a rovnako so zreteľom na jeho primeranosť?

<https://doi.org/10.3790/978-3-428-47867-5>

⁵ Na tomto mieste považujeme za vhodné uviesť, že rovnosť a diskriminácia nepredstavujú identické kategórie. Právo ako nástroj regulácie správania sa bytostne zakladá na diskriminácii, teda na kategorizovaní jednotlivcov do skupín, na základe čoho sú im ukladané špecifické povinnosti a priznávané špecifické práva. Právo a diskriminácia sú teda neoddeliteľne spojené. Do súvisu s rovnosťou sa kategória diskriminácie dostáva v okamihu, keď ku kategorizovaniu subjektov práva dochádza na základe osobitných kritérií. Ide o tzv. zakázané kritériá. Podrobnejšie pozri časť „3. Kritérium vyčlenenia“ tohto príspevku.

⁶ Test je istým ideálom, ktorý Európsky súd pre ľudské práva v každom jednotlivom prípade aplikuje kontextuálne (Michal BOBEK, „Kapitola XXIV. Zákaz diskriminácie (čl. 14 EÚLP a Protokol č. 12)“, In: Jiří Kmec – David Kosař – Jan Kratochvíl – Michal Bobek, Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1214)

Tento test sa štandardne používa vo sfére ústavného práva aj medzinárodného práva ľudských práv⁷. Jeho substantívna povaha vystihujúca podstatu odlišnosti v zaobchádzaní, ako aj požiadavky na dosiahnutie rovnosti ho ako metódu nevylučuje z použitia v akomkoľvek systéme, ktorý stavia na pravidlách správania (vôbec nemusí ísť o pravidlá právne). Test zároveň zohľadňuje chápanie človeka, jednotlivca, ako ústredného predmetu záujmu pri spravovaní spoločnosti a jeho dôstojnosť ako najdôležitejšiu hodnotu, ktorú sa štát zaväzuje chrániť. Aplikácia testu na skúmanú tému (diakonát žien), ústiaca do vyhodnocovania jeho jednotlivých krokov, musí zohľadňovať rešpekt k vieroučným otázkam, teda k otázkam nevyhnutne spätým s podstatou náboženstva, od ktorých sa štát snaží ustupovať (napr. čl. 1 ods. 1 druhá veta Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého sa štát neviaže na žiadnu ideológiu ani náboženstvo⁸). Otázky sviatostnej teológie, najmä ak sa týkajú služobného kňazstva, ako je to v tomto prípade, je totiž možné riešiť iba v optike Zjavenia. Humanitné a spoločenské vedy, akokoľvek cenné sú ich prínosy vo svojej vlastnej oblasti, nestačia, keďže neberú do úvahy realie viery. Nadprirodzený obsah týchto skutočností je mimo ich kompetencie. Skúmanie jednotlivých krokov testu sa preto bude usilovať o zohľadnenie naznačených špecifík.

2. Vyčlenenie

Je na diskusiu, či v prvom kroku musí ísť vždy len o spojitosť so subjektívnymi právami osôb, v tomto prípade žien. Kladnú odpoveď z formálneho hľadiska naznačuje skutočnosť, že ide o prístup k diakonskej vysviacke, ktorý sa síce má opierať o teologický východiskový základ, ten sa ale následne prejavuje v pravidlách, ktorými sa putujúca Cirkev riadi. Lenže práve v rovine teologickej Cirkvi odmieta hovoriť o ordinácii žien ako o otázke zrovnoprávnenia, pretože povolanie do klerického stavu nechápe ako právo človeka (muža či ženy), ale ako milosť.⁹ Nešlo by tak o problém subjektívno-právneho nazerania na jedinečnú hodnotu ľudskej dôstojnosti, ktorá vyplýva z prirodzenosti ľudskej bytosti ako Božieho stvorenia. Ľudská prirodzenosť sa však rovnako odráža aj v mužskej, aj v ženskej podstate človeka. Obe pohlavia sú rovnocenné a prirodzeno-právny pohľad na človeka nedovoľuje hodnotovo povýšiť muža nad ženu, ani naopak. Kódex kánonického práva prehlasuje, že každý pokrstený je v Cirkvi ustanovený za osobu s povinnosťami a právami, ktoré sú kresťanom vlastné vzhľadom na ich postavenie.¹⁰ V úvode noriem o Božom ľude, teda Kódex, deklaruje opravdivú

⁷ Heiner BIELEFELDT, „Univerzálnosť a rovnosť“, in Ľudské práva. Interdisciplinárna príručka, ed. Arnd Pollmann, Georg Lohmann, Bratislava: Kalligram, 2017, s. 191

⁸ K tomu pozri Boris BALOG, „Komentár k čl. 1 ods. 1“, in Ladislav OROSZ, Ján SVÁK a kolektív, Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I. Bratislava: Wolters Kluwer SR, s. r. o., 2021, s. 32

⁹ https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19761015_inter-insigniores_en.html

¹⁰ Explicitne o tom hovoria úvodné kánony II. knihy CIC o Božom ľude, osobitne kán. 204, kán. 208 a kán. 210

rovnosť medzi veriacimi z hľadiska dôstojnosti a činnosti. Osobitnú pozornosť si zaslúži kánon 208 CIC, ktorý doslova uvádza: „Medzi všetkými veriacimi pre ich znovuzrodenie v Kristovi existuje z hľadiska dôstojnosti a činnosti opravdivá rovnosť, na základe ktorej všetci spolupracujú na budovaní Kristovho tela, každý podľa svojho postavenia a úlohy.“ Z tohto hľadiska sa štruktúra Cirkvi javí teologicky a právne v hĺbokej jednote a harmónii. Hierarchický princíp je takpovediac zmiernený princípom rovnosti a princíp rovnosti je zasa integrovaný a aktivovaný princípom organickosti a funkčnej diverzity. Všetci veriaci sú však spoluzodpovední za budovanie Kristovho tela i za rast a rozvoj Božieho ľudu. Princíp rovnosti „v dôstojnosti a v činnosti“ vyjadrený teologicky v *Lumen gentium* 32 sa stal prostredníctvom kán. 208 základným princípom kánonického poriadku.¹¹ Takto v duchu novej legislatívy dochádza k výraznému posunu v chápaní podstaty Cirkvi ako organizovanej spoločnosti. Zmena vo vnímaní odráža eklesiológiu *communio* a teologicky rozvíja dôsledky vyplývajúce z prijatia krstu. Základná rovnosť medzi všetkými členmi Božieho ľudu má teda sviatosťný pôvod. Všetci pokrstení tak majú účasť na trojakom úrade (*tria munera*) Ježiša Krista; kňazskej, prorockej a riadiacej. Účasť na Kristovom poslaní vychádza vo svojej najzákladnejšej rovine z krstu a nie z poverenia a už vôbec nie z ústupku kompetentnej cirkevnej autority. Prechádzajúc od tohoto princípu k jeho uplatňovaniu v živote Cirkvi, potom tento kánon uvádza, že táto účasť nie je automatická, ale líši sa „podľa svojho postavenia a úlohy“. Táto fráza sa vzťahuje na rôznorodosť, ktorá konkrétne existuje medzi členmi Božieho ľudu. Rozdiely sú v prostriedkoch, ktorými sa jednotliví veriaci zúčastňujú na poslaní Cirkvi a rovnako existujú rôzne úrovne zodpovednosti. Všetci veriaci majú účasť na jednom krste, ale ich účasť na trojitých funkciách (*munera*) Krista sa líši podľa rozmanitosti povolání a chariziem v Cirkvi, ako aj podľa špecifického „postavenia“ jednotlivca.¹² Inými slovami by sme mohli tiež povedať, že každý má miesto pri Pánovom stole, ale každý má svoje vlastné miesto. Špecifickejšie povinnosti prichádzajú s prijímaním konkrétnych sviatostí. Niektorí veriaci zasa prijímajú určitý stupeň sviatosti posvätného stavu, každý so svojimi povinnosťami. V špecifickom kontexte povinností a práv kánon 208 deklaruje potrebný základný princíp: povinnosti a práva, ako aj ich uplatňovanie a ochrana existujú v rámci špecifického spoločenstva viery, Cirkvi ako *communio*, ktoré je viditeľné aj neviditeľné, existujúce ako hierarchicky štruktúrovaná spoločnosť a zároveň ako duchovné spoločenstvo. Vzájomný vzťah všetkých veriacich v Cirkvi a ich spoločná dôstojnosť, rovnosť a účasť na misii sú prejavom základnej jednoty jediného Kristovho tela.¹³

¹¹ Luigi CHIAPETTA, IL CODICE DI DIRITTO CANONICO, Commento giuridico-pastorale 1, Libri I-II, EDB Edizione Dehoniane Bologna, 2011, s. 280-281

¹² John P. BEAL, James A. CORIDEN, Thomas J. GREEN. NEW COMMENTARY ON THE CODE OF CANON LAW. Paulist Press, New York, N. Y./Mahwah, N.J., 2000, s. 258

¹³ John P. BEAL, James A. CORIDEN, Thomas J. GREEN. NEW COMMENTARY ON THE CODE OF CANON LAW. Paulist Press, New York, N. Y./Mahwah, N.J., 2000, s. 259

To, čo veriacich, mužov i ženy, odlišuje, je teda neporovnateľne menšie ako to, čo ich spája, a to je krst. Krst zakladá medzi všetkými veriacimi skutočnú rovnosť, včleňuje ich do mystického Tela Kristovho a robí ich členmi Božieho ľudu. Na základe tejto ontologickej skutočnosti sú všetci veriaci bez rozdielu, každý podľa vlastného stavu, povolání k svätosti. Obraz Cirkvi je teda úplný vo svojej komplexnosti. Na jednej strane existuje úplná rovnosť medzi pokrstenými z hľadiska ich dôstojnosti a činnosti. Na strane druhej majú veriaci odlišnosť funkcií, ktorými prispievajú k rastu Cirkvi. Inými slovami môžeme povedať, že každý má miesto pri Pánovom stole, ale každý má svoje vlastné miesto. Rovnocennosť teda neznamená rovnoprávnosť. Práve rešpekt k rovnosti hodnoty každého človeka si môže v konečnom dôsledku vyžadovať nerovnosť v právach. Formálna nerovnosť, resp. odlišnosť v zaobchádzaní potom zabezpečuje dosiahnutie stavu, v ktorom postavenie človeka v spoločenstve nebude prejavom jeho poníženia ani povýšenia, ale bude odrazom vnímania jeho rovnakej hodnoty v porovnaní s inými a prejaví sa aj rovnakou úctou k nemu. Okrem toho, kán.1009 §3 CIC konštatuje, že „*Tí, ktorí boli ustanovení za biskupov alebo presbyterov, dostávajú misiu a moc konať v osobe Krista Hlavy, zatiaľ čo diakoni sú určení na to, aby slúžili Božiemu ľudu prostredníctvom diakonie liturgie, slova a lásky*“. Kým teda kňaz či biskup koná in persona Christi, diakon už nie. Význam nazerania na povolanie do klerického stavu ako milosti vyhradenej mužom sa takto zmierňuje a do popredia sa dostáva chápanie odopretia diakonskej vysviacky ako vyčlenenia v spojitosti s výkonom subjektívnych práv.

3. Kritérium vyčlenenia

V druhom kroku je objektom skúmania kritérium odlišného zaobchádzania z hľadiska toho, či je alebo nie je zakázané a tým aj ospravedlniteľné alebo neospravedlniteľné. Na objasnenie hodno dodať, že pre každý normatívny systém a usmerňovanie správania jednotlivcov je typické, že sa adresáti pravidiel delia, kategorizujú do rôznych skupín, ktorým následne pravidlá priznávajú špecifiká v ich postavení. Každé pravidlo v normatívnom systéme viaže svoj regulatívny vplyv (následok) na vymedzenú situáciu (skutkový stav), ktorá sa tým normuje odlišne od iných situácií (skutkových stavov). V dôsledku toho je normatívny systém ako celok založený na diferencovaní¹⁴. Samotné nerovnaké zaobchádzanie je preto prirodzenou súčasťou života spoločnosti i spoločenstiev. Dôležitou požiadavkou je, aby sa pri využívaní regulačných nástrojov nepristúpilo k uplatňovaniu rozlišovacích kritérií, ktoré nie sú dovolené. Ide o také kritériá, ktorých aplikácia popiera ľudskú dôstojnosť. Najčastejšie ide o kritériá spočívajúce vo vrodených vlastnostiach človeka (farba pleti, jazyk, pôvod, pohlavie). Prístup k diakonskej vysviacke je vyhradený jedine pokrsteným mužom; to vyjadruje

¹⁴ Ekkehardt STEIN, Staatsrecht. 13. neubearbeitete Auflage, Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), 1991, s. 242

kán. 1024 explicitne, a teda úplne zrozumiteľne. Výslovná formulácia pohlavia ako kritéria prístupu k diakonskej vysviacke znamená, že tu ide o tzv. priamu diskrimináciu¹⁵. Vo väzbe na riešenie otázky je podstatným uvažovanie o tom, či v kresťanskom učení možno považovať pohlavie za dovolené diskriminačné kritérium. Cirkev hlása rovnosť pohlaví, ktorá vyplýva už z prvej kapitoly knihy Genезis¹⁶, preto v zásade možno konštatovať, že pohlavie je zakázané kritérium odlišného zaobchádzania. V tejto súvislosti je tiež nutné zdôrazniť, že konštatovanie zakázanosti kritéria pohlavia ešte neznamená, že preskúmané opatrenie v teste neobstojí. Metodická aplikácia je založená na presne opačnom prístupe – ak kritérium zakázané nie je, potom posudzované opatrenie v teste obstálo bez potreby jeho skúmania v ďalších krokoch testu.

Pri úvahe o druhom kroku testu rovnosti je však, opätovne s osobitným zreteľom na vieroučnú podstatu skúmanej otázky, vhodné poukázať, že skúmanie témy príspevku môže viesť aj ku skúmaniu iného rozlišovacieho kritéria. Ide o rozlišovanie medzi klerikmi a laikmi, teda kritérium stavu. Druhý vatikánsky koncil konštatuje, že aj keď sa všeobecné kňazstvo veriacich a služobné kňazstvo od seba podstatne líšia, sú na seba navzájom zamerané (LG 4). Jedno i druhé má svojím vlastným spôsobom účasť na jedinom Kristovom kňazstve. Klerik posvätnou mocou, ktorou je obdarený, stvára a vedie kňazský ľud. *Sacra potestas*, ktorá mu bola zverená, však nie je jeho, práve tak ako mu nepatrí ani ľud, ktorý vedie.¹⁷ Aj moc aj ľud patria Bohu. Laickí veriaci zasa z dôvodu svojho krstu a jeho mocou i mocou svojho všeobecného kňazstva spoluúčinkujú na tejto službe. Veriaci laici tak vykonávajú svoje všeobecné kňazstvo. Ide o vyjadrenie sviatostného profilu postavenia laikov v Cirkvi. Súčasná kánonická veda identifikuje okrem sviatostného profilu aj profil laického apoštolátu. Je to navzájom sa doplňujúca perspektíva a dvojité misia, ktorá je v Cirkvi a vo svete vlastná Božiemu ľudu. V otázke apoštolátu je hlavná misia laikov v posväcovaní časného poriadku. Laický apoštolát je z toho dôvodu v prvom rade sekulárny, nie v sociologickom zmysle slova, ale v teologickom a v zmysle ekleziologickom. V sekulárnom prostredí, ktoré však nie je výhradne iba ich, konajú laici v mene Cirkvi. Nemôžeme ich teda považovať za akúsi predĺženú ruku hierarchie. Rovnako nemožno laikov považovať za sprostredkovateľov medzi Cirkvou a svetom: oni totiž sú tá istá Cirkev vo svete, keďže oni sami sú súčasťou Cirkvi v tej istej miere, v akej sú súčasťou Cirkvi

¹⁵ Rozlišovanie medzi priamou a nepriamou diskrimináciou sa realizuje práve v závislosti od povahy diskriminačného kritéria. Ak je právom formulované kritérium rozlišovania zakázané, ide o priamu diskrimináciu. V prípade, že kritérium nie je zakázané, a je teda formulované neutrálne, potom ide o nepriamu diskrimináciu, ak praktické uplatňovanie takeého neutrálneho kritéria spôsobuje dôsledok v podobe upretia práv určitej skupine subjektov definovanej práve znakom identifikovateľným s kritériom zakázaným.

¹⁶ Ignacio CARRASCO DE PAULA, „Rovnosť pohlaví a jej dôsledky“, www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/ostatne-dokumenty/c/rovnost-pohlavi-a-jej-dosledky

¹⁷ Eugenio CORECCO, Libero GEROSA, *IL DIRITTO DELLA CHIESA*, Editoriale Jaca Book spa, Milano, 1995, s. 174-179

aj klerici. Misia laikov sa nenapĺňa iba vo svete (sekulárne aktivity), ale hlavne v Cirkvi. Laik teda nie je definovaný ako ten, „kto nie je klerik“, ale ako kresťan, ktorý má svoje vlastné kresťanské povolanie a svoju vlastnú charizmu. Kán. 204 §1 CIC, vychádzajúc z LG 9-17, explicitne uvádza, že (všetci) veriaci sa krstom stávajú účastníkmi na Kristovej kňazskej, prorockej a kráľovskej úlohe. Toto nové a precíznejšie zadefinovanie každého veriaceho (v tomto prípade osobitne laika) ako toho, kto je pozývaný k apoštolátu, pochádza od samého Pána.¹⁸ Kán. 224 CIC konštatuje, že normy týkajúce sa povinností a práv laických veriacich predpokladajú povinnosti a práva všetkých veriacich.¹⁹ Od laikov sa osobitne očakáva, že zvestujú Evanjelium tam, kde by sa inak nedostalo.²⁰ Povinnosti a práva všetkých veriacich majú osobitný význam pre laikov, keďže práve z nich pozostáva absolútna väčšina členov Božieho ľudu²¹. Z hľadiska fundamentálnej rovnosti ženy v Cirkvi je dôležité pripomenúť, že keď kánonická terminológia používa termín laik, nerobí žiaden rozdiel medzi mužmi a ženami.

Rozlišovanie medzi klerikmi a laikmi je však v rovine skúmania rozlišovacieho kritéria v konečnom dôsledku nepoužiteľné pre formuláciu záverov o druhom kroku testu. Na druhej strane je však veľmi osožné, pretože napomáha lepšiemu chápaniu štruktúry testu i pochopeniu obsahovej náplne jeho jednotlivých krokov. Skúmanie rozdielov medzi klerikmi a laikmi nemusí, zdôrazňujeme, že výlučne z hľadiska prístupu k diakonskému sväteniu, reflektovať prirodzenú rozdielnosť povolania k službe, ktorá je človeku daná pri jeho stvorení. Dôkazom toho je, že za diakona môže byť teoreticky platne vysvätená aj osoba, ktorá povolaním k tejto službe v skutočnosti vôbec nie je obdarená. Pri žene je to v aktuálnych podmienkach vylúčené.

4. Vyčlenenie ako príťaž

Napokon aj tretie kritérium (príťaž jednotlivcovi), akokoľvek sa môže zdať v našom prípade jasné, nemusí byť úplne jasné. Hodnotenie určitého opatrenia (pravidla) ako príťaže možno realizovať na úrovni objektívnej, keď upretie práva, resp. zníženie množstva práv automaticky znamená príťaž, alebo na úrovni subjektívnej, orientovanej na vnímanie a prežívanie opatrenia odnímajúceho subjektívne právo. Možno v tejto súvislosti od ženy v Cirkvi očakávať, aby zabránenie prístupu k diakonskej vysviacke vnímala dôvodne ako príťaž? Je legitímnou

¹⁸ Laurence J. SPITERI, CANON LAW EXPLAINED, Sophia institute press, Manchester NH, USA, 2013, s. 6

¹⁹ Luigi CHIAPETTA, IL CODICE DI DIRITTO CANONICO, Commento giuridico-pastorale 1, Libri I-II, EDB Edizione Dehoniane Bologna, 2011, s. 295-296

²⁰ Agostino MONTAN, Il diritto nella vita e nella missione della Chiesa, EDIZIONI DEHONIANE BOLOGNA, 2006, s. 209

²¹ Rovnako môžeme konštatovať, že väčšina práv laikov vlastne korešponduje s povinnosťami klerikov. Ak majú veriaci a celkom osobitne laici právo prijať duchovné dobrá zo sviatostí a z Božieho slova, tak potom existuje povinnosť na strane posvätných pastierov vysluhovať sviatosti a kázať Božie slovo.

požiadavka, aby ženy v Cirkvi úprimne netúžili po diakonskej službe? Všetky z načrtnutých otázok zameriavajú pozornosť na subjektívne prežívanie odlišného zaobchádzania. Túžba niektorých žien po vysviacke nie je sama o sebe dôkazom ich povolania. Takáto príťažlivosť, nech je akokoľvek vznešená, stále nestačí na skutočné povolanie. Povolanie k sväteniu nemôže byť zredukované len na osobnú príťažlivosť, ktorá môže zostať čisto subjektívna. Keďže kňazstvo je osobitná služba, ktorú Cirkev nevlastní, iba dostala do správy, potvrdenie Cirkvou je tu nevyhnutné a je základnou súčasťou povolania: Kristus si vyvolil „*tých, ktorých chcel*“ (Mk 3,13). Na druhej strane existuje univerzálne povolanie všetkých pokrstených vykonávať všeobecné kňazstvo. Ženy, ktoré vyjadrujú túžbu po služobnom kňazstve, sú nepochybne motivované túžbou slúžiť Kristovi a Cirkvi. Sviatosť kňazstva však nie je súčasťou práv jednotlivca, ale vychádza z ekonómie tajomstva Krista a Cirkvi. Možné zmeny v kňazskom svätení teda nemôžu byť akýmsi cieľom sekulárneho spoločenského pokroku.²² Pripustenie k vysviacke nemôže byť vnímané ako pokrok, zrovnoprávnenie, či ako nejaký úspech a už vôbec nie ako kariérny rast.

Vzhľadom na výsostne individuálnu povahu subjektívneho vnímania zákazu prístupu žien k diakonskému sväteniu nie je zrejme korektné v tomto kroku testu ísť cestou subjektívneho vnímania, ktoré je natoľko individuálne a vplýva naň toľko rozmanitých faktorov interného fóra ľudskej osobnosti, že ho v konečnom dôsledku nemožno začleniť do procesu testovania, ktoré má dospieť k primeranej objektivite výsledku. Napokon ani v ľudskoprávnom chápaní nemožno tolerovať popieranie či neproporcionálne obmedzovanie ľudských práv len preto, že dotknutá osoba to subjektívne nepocítiť ako ujmu. Príťaž ako ústrednú kategóriu tretieho kroku je preto nutné vyhodnocovať skôr objektívne a v rovine daného pravidla. Ak sú teda ženy pravidlom z prístupu k diakonskej službe vylúčené, je to kvalifikovateľné ako príťaž. Ide o príťaž individuálnu, ako aj skupinovú. Možno však tiež oponovať, a to v dôsledku uvedomenia si odlišnosti medzi mužmi a ženami. Niet pochyb, že nejde o úplne rovnaké ľudské bytosti. Naopak, vyznačujú sa rozdielmi biologickými, ktoré determinujú ich postavenie v ľudskej rodine. V tejto chvíli však považujeme za potrebné podotknúť, že predchádzajúca veta nemá uvažovanie naše ani uvažovanie čitateľa zviest' na cestu už prekonaných úvah o spoločenskej role žien, ktorá ich stavia do výlučnej pozície strážkyne rodinného krbu a tepla domova a zároveň im bráni v prístupe k práci, inej zárobkovej činnosti, či spoločenskej angažovanosti v širšom chápaní. Rozdielnosti medzi mužom a ženou majú inú povahu. Pápež František hovorí, že žena vidí veci s originalitou odlišujúcou sa od tej mužskej, a toto obohacuje: či už

²² Vid' aj: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19761015_inter-insigniores_en.html

pri konzultácii, alebo pri rozhodovaní, alebo v konkrétnosti.²³ Teda dary, ktoré zdobia ženskú prirodzenosť, určite nie sú menšie od darov, ktoré dostal muž, sú však odlišné. Ženy majú svoje špecifické schopnosti a zodpovedne týmto schopnostiam nachádzajú svoje miesto v Cirkvi.

5. Ospravedlniteľnosť vyčlenenia

Podstatným východiskom pre uvažovanie v štvrtom kroku testu je poznanie, že základnej rovnosti v Cirkvi neprotirečí hierarchický princíp, ktorý je zameraný na vysluhovanie prostriedkov spásy, a teda jedine na službu. Akákoľvek moc, ktorá je daná, a funkcia, ktorá je v Cirkvi niekomu zverená, je jedine a exkluzívne pre službu. Moc v Cirkvi je tak usporiadaná na vzájomné obohatenie veriacich a je de facto organizovanou a inštitucionalizovanou službou. Keďže moc v Cirkvi nepochádza od ľudí, tak Cirkev nemôže byť demokracia. Jej zákony nevznikajú hlasovaním v parlamente a moc patrí tým, čo prináležia k posvätnému stavu. Táto moc je vyjadrená v rozmeroch vykonávania tria munera, učiť, posväcovať a riadiť. Hierarchická štruktúra sa prejavuje ako kňazská komunita, ktorá je stupňovite usporiadaná. V samotnej Cirkvi, ktorá je sviatosťou spásy je variabilita prejavov svätosti (charizmy, povolania, spiritualita...). Veľmi jasne to vyjadril sv. Pavol slovami: *„Lebo ako máme v jednom tele mnoho údov, ale všetky údy nekonajú tú istú činnosť (...). Máme rozličné dary podľa milosti, ktorú sme dostali...”* (Rim 12, 4-6). Následne to rozvinul úvahou o daroch a službách: *„Dary milosti sú rozličné, ale Duch je ten istý. Aj služby sú rozličné, ale Pán je ten istý. A rozličné sú aj účinky, ale Boh, ktorý pôsobí všetko vo všetkých, je ten istý. Každý však dostáva prejavy Ducha na všeobecný úžitok“* (1 Kor 12, 4-7).

V súčasnej dobe je však dôležité koncept moci vysvetliť. Oveľa častejšie sa v interakcii medzi veriacimi a osobitne medzi hierarchiou Cirkvi a laikmi používa termín autorita. Tento termín ešte viac vyjadruje a zohľadňuje komunitárny rozmer Božieho ľudu. Je nepochybné, že ohlasovanie evanjelia bolo Kristom zverené spoločstvu a nie jednotlivcom. V každodennej realite však k tomu dochádza prejavom viery, nádeje a lásky konkrétnych členov Cirkvi, z ktorých má každý svoje vlastné schopnosti a danosti. Aj v tomto duchu Kódex formuluje práva a povinnosti jednotlivých veriacich.²⁴ Cirkev si je vedomá, že misia, ktorá jej bola zverená nie je politického, ekonomického či sociálneho charakteru, ale charakteru duchovného. Na splnenie tejto misie však potrebuje aj časné prostriedky. Tento princíp je odmietnutím „spiritualizmov“, ktoré by podceňovali ľudskú a zmyslovú dimenziu Cirkvi. V kánonickej vede a reflexii je tak koncept moci (potestas) stále prítomný. Analyticko-abecedný register novelizovaného Kódexu kánonického práva uvádza niekoľko druhov moci, pomáhajúcich zabezpečovať chod Cirkvi

²³ <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20160513041>

²⁴ Vid' aj reflexiu kán. 208 CIC v 2. bode tohto článku

ako viditeľného spoločenstva. Ide napríklad o moc riadenia, čiže jurisdikcie (kán. 129 §1); spolupácu laikov na moci (kán. 129 §2); o moc posvätného stavu (kán. 274 §1); explicitné vyjadrenie trojdelenia riadiacej moci na zákonodárnu, výkonnú a súdnu (kán. 135 CIC); zákonodárna moc (kán. 331-335, alebo kán. 391); výkonnú, čiže administratívnu moc (kán. 135 §4). Tieto príklady sú iba ilustratívne a nie sú vyčerpávajúce. Aj pre putujúcu Cirkev ako spoločenstvo veriacich platí – *ubi societas, ibi ius*. Opakovane však chceme zdôrazniť, že moc v Cirkvi (potestas) má byť *per definitionem* udeľovaná iba tým, ktorí preukázali schopnosť slúžiť. Teda tým, čo nemenia účelové určenie darov, ktoré dostali od Božej prozreteľnosti, ale oni sami sú darom pre ostatných bratov a sestry. Štruktúra potestas ako inštitucionalizovanej služby je tak v Cirkvi *conditio sine qua non* pre úplný rast chariziem každého jej člena.

Koncil vo svojich dokumentoch nevypracoval žiaden zoznam práv a povinností veriacich, a tak cirkevní zákonodarcovia cítili potrebu uviesť tento index v úvode II. knihy nového Kódexu. Právne však musíme konštatovať, že tieto práva a povinnosti v Cirkvi vždy existovali. Nie sú teda iba akýmsi objavom posledných dekád. Novosť týchto kánonov je iba formálna, nie esenciálna.²⁵ Tým, že sú v tejto časti uvedené najprv povinnosti a až potom práva, vyjadruje skutočnosť, že pre veriaceho povinnosti predchádzajú jeho práva. Pozícia veriaceho totiž pochádza zo slobodnej Božej iniciatívy a veriaci na ňu v podstate iba odpovedá. Do veľkej miery tu ide o povinnosti a práva, ktoré vyplývajú z krstu a zo začlenenia do mystického Kristovho tela, Cirkvi. Niektoré z nich však majú svoj pôvod v prirodzenom práve. Tým, že sú uvedené v tomto zozname, však majú pre veriaceho osobitnú právnu záväznosť. Tento zoznam si určite nekladie za cieľ uviesť všetky povinnosti a práva veriacich, ale iba najdôležitejšie. Prvá norma kán. 208 CIC deklaruje princíp, podľa ktorého všetci veriaci (*christifideles*) zdieľajú tú istú hodnotu, všetci sú povolani k svätosti a spolu zdieľajú zodpovednosť za poslanie Cirkvi. Tento kánon nachádza svoj prameň v *Lumen gentium* 32 a je možné ho nájsť aj v Kódexe východných cirkví (kán. 11 CCEO).

Táto norma je dôležitým posunom od predchádzajúceho vnímania Cirkvi ako predovšetkým hierarchickej spoločnosti nerovných k spoločnosti, kde medzi jej členmi existuje opravdivá rovnocennosť z hľadiska dôstojnosti a činnosti.²⁶ V tomto duchu môžeme konštatovať, že existuje iba jedna kategória veriacich. Právne teda neexistujú „aktívni a pasívni“ veriaci a medzi veriacimi neexistujú ani „triedy“. Rovnocennosť však neznamená rovnosťárstvo. V Cirkvi existuje rozlíšenie úloh a hierarchický princíp. Cirkev je Bohom chcená ako hierarchicky

²⁵ Luigi CHIAPETTA, IL CODICE DI DIRITTO CANONICO, Commento giuridico-pastorale 1, Libri I-II, EDB Edizione Dehoniane Bologna, 2011, s. 208

²⁶ John P. BEAL, James A. CORIDEN, Thomas J. GREEN. NEW COMMENTARY ON THE CODE OF CANON LAW. Paulist Press, New York, N. Y./Mahwah, N.J., 2000, s. 258

organizované spoločenstvo. Moc, ktorá jej je zverená a prepožičaná, je však hierarchicky organizovaná služba. V tom istom duchu sa vyjadruje aj Koncil²⁷.

Kongregácia pre náuku viery vydala 15. októbra 1976 na základe výslovného poverenia Pavla VI. Deklaráciu *Inter insigniores*, v ktorej bolo zdôraznené, že nie je v moci Cirkvi upravovať súčasnú disciplínu svätenia pre tri základné dôvody²⁸:

1. postoj Krista, ktorý nepovolal žiadnu ženu, aby bola súčasťou Dvanástich;
2. prax apoštolov, ktorí zostali verní príkladu Majstra;
3. stála tradícia Cirkvi, ktorá od apoštolských čias až po súčasnosť vyhradila kňazskú vysviacku mužom.

Je teda problematické navrhnúť prijatie žien k vysviacke na základe rovnosti práv ľudskej osoby, rovnosti, ktorá platí aj pre kresťanov. V duchu tejto argumentácie sa niekedy používajú slová Sv. Pavla: „*v Kristovi už nie je žiadny rozdiel medzi mužmi a ženami*“ (Gal 3, 28). Táto pasáž sa však netýka služieb, iba potvrdzuje všeobecné povolanie k hodnosti Božích detí, ktoré je rovnaké pre všetkých.

Služobné kňazstvo nie je možné považovať za ľudské právo, keďže by to znamenalo zlé pochopenie jeho povahy. Krst nepriznáva žiadny osobný nárok na verejnú službu v Cirkvi, a to ani v prípade konkrétneho muža. Kňazstvo sa neudeľuje pre česť alebo výhodu príjemcu, ale pre službu Bohu a Cirkvi; je predmetom špecifického a úplne bezplatného povolania: „*Nevyvolil si si mňa, nie, ja som si vybral teba; a poveril som ťa...*“ (Jn 15, 16; Hebr 5, 4).

Rovnosť všetkých pokrstených, ktorá je jedným z veľkých potvrdení kresťanstva; rovnoprávnosť však nie je v žiadnom prípade otázka identity, pretože Cirkev je diferencovaný orgán, v ktorom má každý svoju úlohu. Úlohy v Cirkvi neuprednostňujú nadradenosť niektorých voči ostatným, ani neposkytujú dôvod pre menejcennosť. Jediným lepším darom, ktorý môže a musí byť želaný, je láska (porov. 1 Kor 12-13). Najväčší v Kráľovstve nebeskom nie sú služobníci, ale svätí.

Ako môžeme vidieť, aj v duchu inštrukcie Deklarácie *Inter insigniores*, otázka pripustenia žien k diakonskej vysviacke nie je pre kánonické právo primárne otázkou rovnosti mužov a žien. V tej istej myšlienkovvej línii sú vo svojej podstate

²⁷ Vid' LG 32: Vyvolený Boží ľud je teda len jeden: „Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst“ (Ef 4, 5). I keď v Cirkvi nekráčajú všetci tou istou cestou, predsa všetci sú povolaní na svätosť a Božou spravodlivosťou dostali tú istú vieru (porov. 2 Pt 1, 1). Hoci sú niektorí z Kristovej vôle ustanovení pre iných za učiteľov, vysluhovateľov tajomstiev a pastierov, predsa je medzi všetkými ozajstná rovnosť z hľadiska dôstojnosti a spoločnej činnosti všetkých veriacich na budovaní Kristovho tela.

²⁸ https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19761015_inter-insigniores_en.html

konzistentné aj ďalšie pokoncilové vyjadrenia magistéria²⁹. Táto téma sa však s vytrvalosťou vracia do kánonických diskusií. Tradičný pohľad na neprípustnosť svätenia žien argumentuje aj jednotou trojitého ordo. Hoci skutočne existuje značný rozdiel medzi diakonátom na jednej strane a presbyterátom a episkopátom na strane druhej, nie je možné ich brať samostatne a od seba umelo oddeľovať. Sviatosť kňazstva, hoci má tri stupne, je jedna.

Prelom v úvahách pripustenia žien k diakonskej vysviacke prichádza v roku 2009 s Motu proprio Benedikta XVI. *Omnium in mentem*. Táto náuka objasňuje rozdiel medzi diakonátom a kňazstvom. Dochádza k revízii a upresneniu kánonov cirkevného práva (Kán. 1008 a 1009 §3 CIC), keď pápež uviedol, že kňazi (biskupi a presbyteri) dostávajú vysviackou poslanie a schopnosť konať v osobe Krista, zatiaľ čo diakoni sú oprávnení slúžiť Božiemu ľudu v službe liturgie, slova a praktickej lásky. Diakonát sa tak jasne oddelil od kňazstva a priblížil sa viac antickému chápaniu – diakon ako pomocník biskupa v oblasti služby ľuďom. Tento dialóg pokračuje aj po Synode o synodalite a je legitímne zastávať názor, že ženám by mohla byť umožnená diakonská vysviacka.

6. Zhrnutie

Civilné právne myslenie umožňuje vidieť predstavený argument takpovediac zvonka, teda očami jeho pozitívnoprávnej vedy, osobitne ak hovoríme o princípe rovnosti. Použitý test nediskriminácie so svojimi otázkami nepochybne obohacuje aj kánonické myslenie. Odpovede na jeho otázky umožňujú viesť ešte lepšie teologickú a kánonickú diskusiu na tému ženského diakonátu. Rovnako je však zrejmé, že definitívna odpoveď nemôže byť iba výsledkom úvah jurisprudencie, ale posledné slovo bude mať teológia. Kánonicky môžeme konštatovať, že zjavný prielom prinieslo v roku 2009 Motu proprio *Omnium in mentem* novelizáciou kánonov 1008 a 1009 §3 CIC. Tieto normy jasne uvádzajú, že kňazi a biskupi sú vysvätení k tomu, aby konali v osobe Krista Hlavy a diakoni sú vysvätení za účelom služby Božiemu ľudu. Tým sa akoby poukázalo na dve povolania. Ustanovenie trvalého diakonátu Druhým vatikánskym koncilom zároveň môže poukazovať na to, že povolanie k diakonátu nemusí nutne obsahovať povolanie ku kňazstvu. Záverom môžeme konštatovať, že kánonické právo síce priamo nevytvára

²⁹ R. 1988 Ján Pavol II.: Ap. I. *Mulieris dignitatem* 26: „*Pán Ježiš povolal iba mužov za svojich apoštolov(...), urobil to úplne slobodným a suverénnym spôsobom. Niet pochyb, že Kristus nenadväzoval na mentalitu svojej doby*“.

R. 1994 Ján Pavol II.: Ap. I. *Ordinatio sacerdotalis*

Vylúčil možnosť svätenia žien. Hoci písal o kňazstve všeobecne bez zmienky o jeho stupňoch. Nie je predpoklad, že zo svojho rozhodnutia vylúčil diakonát.

R. 1995 Kongregácia pre náuku viery: „...náuku listu *Ordinatio sacerdotalis* treba považovať za definitívnu a neomylnú z týchto dôvodov“:

a) vzor Krista Pána, ktorý si vybral za apoštolov len mužov;

b) trvalú prax Cirkvi (odôvodnenie tejto praxe sa prehľbuje a rozvíja);

c) Magistérium vedené Duchom Svätým.

cirkevnú doktrínu, ale určite ju má odrážať. Otázka ženského diakonátu mala svoje miesto aj počas Synody o synodalite. V jej záverečnom dokumente z 26. okt. 2024 je pozvanie k „výraznejšej úlohe laikov pri správe cirkvi“; konštatovanie, že „neexistuje dôvod ani prekážka, ktoré by bránili prevziať vedúce úlohy v cirkvi aj ženám“ a explicitne napísané, že „otázka prístupu žien k diakonskej službe zostáva otvorená“.³⁰ Synoda po svojom ukončení nechala pracovať 11 študijných skupín. Jedna z nich naďalej skúma možnosť pripustenia žien k diakonskej vysviacke.

PRAMENE

<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/mulieris-dignitatem>
<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/ordinatio-sacerdotalis>
https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/apost_letters/documents/hf_ben-xvi_apl_20091026_codex-iuris-canonici.html
<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/hladat/p/kodex-kanonickeho-prava>
<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikansky-koncil/c/lumen-gentium>
https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19761015_inter-insigniores_en.html
<https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2024/10/26/0832/01659.html>
<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/kodex-kanonickeho-prava/c/cceo>

BIBLIOGRAFIA

BÁRÁNY, Eduard. „Rovnoprávnosť“, in (Ne)rovnosť a rovnoprávnosť, zborník z medzinárodnej konferencie konanej v dňoch 13. – 15. októbra 2005 v Tatranskej Štrbe, ed. Daniela Lengyelová, Bratislava: Ústav štátu a práva SAV a Slovak Academic Press, 2005

BEAL P. John., CORIDEN A. James, GREEN J. Thomas. NEW COMMENTARY ON THE CODE OF CANON LAW. Paulist Press, New York, N. Y./Mahwah, N. J., 2000

BIELEFELDT, Heiner. „Univerzálnosť a rovnosť“, in Ľudské práva. Interdisciplinárna príručka. ed. Arnd Pollmann, Georg Lohmann, Bratislava: Kalligram, 2017

³⁰ <https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2024/10/26/0832/01659.html>

CARRASCO DE PAULA, Ignacio. Rovnosť pohlaví a jej dôsledky, www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/ostatne-dokumenty/c/rovnost-pohlavi-a-jej-dosledky

CORECCO, Eugenio; GEROSA, Libero. IL DIRITTO DELLA CHIESA, Editoriale Jaca Book spa, Milano, 1995

CHIAPETTA, Luigi, IL CODICE DI DIRITTO CANONICO, Commento giuridico-pastorale 1, Libri I-II, EDB Edizione Dehoniane Bologna, 2011

HUSTER, Stefan. Rechte und Ziele.: Zur Dogmatik des allgemeinen Gleichheitssatzes. (Schriften zum Öffentlichen Recht – Band 642), Berlin: Duncker & Humblot, 1993. <https://doi.org/10.3790/978-3-428-47867-5>

KMEC, Jiří – KOSAŘ, David – KRATOCHVÍL, Jan – BOBEK, Michal. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012

MONTAN, Agostino, Il diritto nella vita e nella missione della Chiesa, EDIZIONI DEHONIANE BOLOGNA, 2006

OROSZ, Ladislav – SVÁK, Ján a kolektív, Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I. Bratislava: Wolters Kluwer SR, s. r. o., 2021

SPITERI, J. Laurence, CANON LAW EXPLAINED, Sophia institute press, Manchester NH, USA, 2013

STEIN, Ekkehardt. Staatsrecht. 13. neubearbeitete Auflage. Tübingen: J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), 1991

doc. JUDr. ICDr. Juraj Jurica, PhD.

Teologická fakulta KU

Hlavná 89

041 21 Košice, SK

juraj.jurica@ku.sk

doc. JUDr. Martin Vernarský, PhD.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Fakulta verejnej správy

Popradská 66

041 32 Košice, SK

martin.vernarsky@upjs.sk